

2. DHAMMACAKKAPPAVATTANASUTTAṀ

2. LA POSTA EN MOVIMENT DE LA RODA DEL DHAMMA

3853. Evaṃ me sutaṃ, ekaṃ samayaṃ bhagavā bārāṇasiyaṃ viharatī
isipatane migadāye. [E_o 421] tatra kho bhagavā pañcavaggiye bhikkhū
āmantesi: dve me bhikkhave, antā pabbajitena na sevitabbā.¹ Yo cāyaṃ
kāmesu kāmasukhallikānuyogo hīno gammo pothujjaniko anariyo
anattasaṃhito, yo cāyaṃ attakilamathānuyogo dukkho anariyo
anattasaṃhito, ete te² bhikkhave, ubho ante anupagamma majjhimā paṭipadā
tathāgatenā abhisambuddhā cakkhukaraṇī ñāṇakaraṇī upasamāya abhiññāya
sambodhāya nibbānāya saṃvattati.

3853. Així ho he sentit: en certa ocasió el Benaurat residia a Barānasi, al parc dels cérvols d'Isipātana. Allà el Benaurat es va adreçar al grup de cinc bhikkhus: “Aquests són, bhikkhus, els dos extrems que un renunciant no ha de cultivar: un extrem és l'afecció als plaers sensuals, la qual és vil, vulgar, ordinària, innoble, i no comporta cap benefici, i l'altre és l'afecció a torturar-se, la qual és dolorosa, innoble i no comporta cap benefici. No havent tendit cap d'aquest dos extrems, el Tathāgata s'ha desvetllat completament en el camí del mig, el qual proporciona la visió, proporciona el coneixement, condueix a la calma, a la comprensió, al despertar, al nirvana.

**Katamā ca sā bhikkhave, majjhimā paṭipadā tathāgatena abhisambuddhā
cakkhukaraṇī ñāṇakaraṇī upasamāya abhiññāya sambodhāya nibbānāya
saṃvattati: ayam eva ariyo atthaṅgiko maggo seyyathīdaṃ: sammāditṭhi
sammāsaṅkappo sammāvācā sammākammanto sammā-ājīvo sammāvāyāmo
sammāsati sammāsamādhi. Ayaṃ kho sā bhikkhave, majjhimā paṭipadā
tathāgatena abhisambuddhā cakkhukaraṇī ñāṇakaraṇī upasamāya abhiññāya
sambodhāya nibbānāya saṃvattati.**

¿I quin és, bhikkhus, aquest camí del mig en el qual s'ha desvetllat completament el Tathāgata? Quin és aquest camí que proporciona la visió, proporciona el coneixement, condueix a la calma, a la comprensió, al despertar, al nirvana? No és altre que el camí noble de vuit parts, que són les següents: recta opinió, recta intenció, recta parla, recta acció, recta manera de guanyar-se la vida, recte esforç, recta atenció, recta concentració. Vet aquí, bhikkhus, el camí del mig en el qual s'ha desvetllat completament el Tathāgata, camí que proporciona la visió, proporciona el coneixement, condueix a la calma, a la comprensió, al despertar, al nirvana.

**Idaṃ kho pana bhikkhave, dukkhaṃ ariyasaccaṃ: jāti pi dukkhā jarā pi dukkhā
vyādhi pi dukkho maraṇam pi dukkhaṃ appiyehi sampayogo dukkho piyehi
vippayogo dukkho yam p' icchaṃ na labhati tam pi dukkhaṃ saṅkhittena
pañcupādānakkhandhā dukkhā.**

Aquesta és, bhikkhus, la veritat noble del sofriment: el naixement és sofriment, l'envelliment és sofriment, la malaltia és sofriment, la mort és sofriment, unir-se als qui hom no estima és sofriment, separar-se dels qui hom estima és sofriment, no obtenir allò que es desitja és sofriment. En resum: els cinc grups d'aferrament són sofriment.

**Idaṃ kho pana bhikkhave, dukkhasamudayo³ ariyasaccaṃ: yāyaṃ taṇhā
ponobhavikā nandirāgasahagatā tatratatrābhinandinī, seyyathīdaṃ: kāmataṇhā
bhavataṇhā vibhavataṇhā.**

Aquesta és, bhikkhus, la veritat noble de l'originació del sofriment: aquesta set que condueix a més esdevenir, acompanyada de gaudi i passió, que cerca el gaudi en diversos objectes, és a dir, la set de plaers sensuals, la set d'esdevenir, la set de puixança.

Idaṃ kho pana bhikkhave, dukkhanirodho⁴ ariyasaccaṃ: yo tassā yeva taṇhāya
asesavirāganirodho cāgo paṭinissaggo mutti anālayo. Idaṃ kho pana
bhikkhave, dukkhanirodhagāminī paṭipadā [PTS Page 422] [ḷq 422/]
ariyasaccaṃ: ayam eva ariyo aṭṭhaṅgiko maggo, seyyathīdaṃ: sammādiṭṭhi
sammāsaṅkappo sammāvācā sammākammanto sammā-ājīvo sammāvāyāmo
sammāsati sammāsamādhī.

Aquesta és, bhikkhus, la veritat noble de la destrucció del sofriment: la
destrucció sense residu d'aquella set, el despreniment, el deixar anar,
l'alliberament, la independència. Aquesta és, bhikkhus, la veritat noble del camí
que condueix a la destrucció del sofriment, a saber: el camí noble de vuit parts,
que són les següents: recta opinió, recta intenció, recta parla, recta acció, recta
manera de guanyar-se la vida, recte esforç, recta atenció, recta concentració.

1. Nasevitabbā katame dve-machasaṃ, syā.
2. Ete kho⁵machasaṃ,
3. Samudayaṃ-machasaṃ, sīmu.
4. Nirodhaṃ-machasaṃ, sīmu.

[BJT Page 272] [ḷx 272/]

Idaṃ dukkhaṃ ariyasaccanti me bhikkhave pubbe ananussutesu dhammesu
cakkhuṃ udapādi ñāṇaṃ udapādi paññā udapādi vijjā udapādi āloko udapādi.
Taṃ kho panidaṃ dukkhaṃ ariyasaccaṃ pariññeyyan ti me bhikkhave, pubbe
ananussutesu dhammesu cakkhuṃ udapādi ñāṇaṃ udapādi paññā udapādi
vijjā udapādi āloko udapādi. Taṃ kho pan' idaṃ dukkhaṃ ariyasaccaṃ
pariññātan ti me bhikkhave, pubbe ananussutesu dhammesu cakkhuṃ udapādi
ñāṇaṃ udapādi paññā udapādi vijjā udapādi āloko udapādi.

“Aquesta és la veritat noble del sofriment”—així sorgí en mi, bhikkhus, la visió,
sorgí en mi el coneixement, sorgí en mi la saviesa, sorgí en mi la ciència, i sorgí
en mi la claretat sobre qüestions mai abans no apreses. “Aquesta veritat noble
del sofriment ha de ser completament compresa”—així sorgí en mi, bhikkhus, la
visió, sorgí en mi el coneixement, sorgí en mi la saviesa, sorgí en mi la ciència,
i sorgí en mi la claretat sobre qüestions mai abans no apreses. “Aquesta veritat
noble del sofriment ha estat completament compresa”—així sorgí en mi,
bhikkhus, la visió, sorgí en mi el coneixement, sorgí en mi la saviesa, sorgí en
mi la ciència, i sorgí en mi la claretat sobre qüestions mai abans no apreses.

Idaṃ dukkhasamudayo ariyasaccan ti me bhikkhave pubbe ananussutesu dhammesu cakkhuṃ udapādi ñāṇaṃ udapādi paññā udapādi vijjā udapādi āloko udapādi. Taṃ kho panidaṃ dukkhasamudayo ariyasaccaṃ pahātabban ti me bhikkhave, pubbe ananussutesu dhammesu cakkhuṃ udapādi ñāṇaṃ udapādi paññā udapādi vijjā udapādi āloko udapādi. Taṃ kho panidaṃ dukkhasamudayo ariyasaccaṃ pahīnanti me bhikkhave, pubbe ananussutesu dhammesu cakkhuṃ udapādi ñāṇaṃ udapādi paññā udapādi vijjā udapādi āloko udapādi.

“Aquesta és la veritat noble de l'origen del sofriment”—així sorgí en mi, bhikkhus, la visió, sorgí en mi el coneixement, sorgí en mi la saviesa, sorgí en mi la ciència, i sorgí en mi la claretat sobre qüestions mai abans no apreses.

“Aquesta veritat noble del sofriment ha de ser abandonada”—així sorgí en mi, bhikkhus, la visió, sorgí en mi el coneixement, sorgí en mi la saviesa, sorgí en mi la ciència, i sorgí en mi la claretat sobre qüestions mai abans no apreses.

“Aquesta veritat noble del sofriment ha estat abandonada”—així sorgí en mi, bhikkhus, la visió, sorgí en mi el coneixement, sorgí en mi la saviesa, sorgí en mi la ciència, i sorgí en mi la claretat sobre qüestions mai abans no apreses.

Idaṃ dukkhanirodho ariyasaccanti me bhikkhave pubbe ananussutesu dhammesu cakkhuṃ udapādi ñāṇaṃ udapādi paññā udapādi vijjā udapādi āloko udapādi. Taṃ kho panidaṃ dukkhanirodho ariyasaccaṃ sacchikātabban ti me bhikkhave, pubbe ananussutesu dhammesu cakkhuṃ udapādi ñāṇaṃ udapādi paññā udapādi vijjā udapādi āloko udapādi. Taṃ kho pan' idaṃ dukkhanirodho ariyasaccaṃ sacchikatanti me bhikkhave, pubbe ananussutesu dhammesu cakkhuṃ udapādi ñāṇaṃ udapādi paññā udapādi vijjā udapādi āloko udapādi.

“Aquesta és la veritat noble de la destrucció del sofriment”—així sorgí en mi, bhikkhus, la visió, sorgí en mi el coneixement, sorgí en mi la saviesa, sorgí en mi la ciència, i sorgí en mi la claretat sobre qüestions mai abans no apreses.

“Aquesta veritat noble del sofriment ha de ser abandonada”—així sorgí en mi, bhikkhus, la visió, sorgí en mi el coneixement, sorgí en mi la saviesa, sorgí en mi la ciència, i sorgí en mi la claretat sobre qüestions mai abans no apreses.

“Aquesta veritat noble del sofriment ha estat abandonada”—així sorgí en mi, bhikkhus, la visió, sorgí en mi el coneixement, sorgí en mi la saviesa, sorgí en mi la ciència, i sorgí en mi la claretat sobre qüestions mai abans no apreses.

**Idaṃ dukkhanirodhagāminī paṭipadā ariyasaccan ti me bhikkhave pubbe
ananussutesu dhammesu cakkhuṃ udapādi ñāṇaṃ udapādi paññā udapādi
vijjā udapādi āloko udapādi. Taṃ kho panidaṃ dukkhanirodhagāminī paṭipadā
ariyasaccaṃ bhāvetabban ti me bhikkhave, pubbe ananussutesu dhammesu
cakkhuṃ udapādi ñāṇaṃ udapādi paññā udapādi vijjā udapādi āloko udapādi.
Taṃ kho pan' idaṃ dukkhanirodhagāminī paṭipadā ariyasaccaṃ bhāvitan ti me
bhikkhave, pubbe ananussutesu dhammesu cakkhuṃ udapādi ñāṇaṃ udapādi
paññā udapādi vijjā udapādi āloko udapādi.**

“Aquesta és la veritat noble del camí que condueix a la destrucció del sofriment”—així sorgí en mi, bhikkhus, la visió, sorgí en mi el coneixement, sorgí en mi la saviesa, sorgí en mi la ciència, i sorgí en mi la claretat sobre qüestions mai abans no apreses. “Aquesta veritat noble del camí que condueix a la destrucció del sofriment ha de ser realitzada”—així sorgí en mi, bhikkhus, la visió, sorgí en mi el coneixement, sorgí en mi la saviesa, sorgí en mi la ciència, i sorgí en mi la claretat sobre qüestions mai abans no apreses.

“Aquesta veritat noble del camí que condueix a la destrucció del sofriment ha estat realitzada”—així sorgí en mi, bhikkhus, la visió, sorgí en mi el coneixement, sorgí en mi la saviesa, sorgí en mi la ciència, i sorgí en mi la claretat sobre qüestions mai abans no apreses.

**Yāvākīvañ ca me bhikkhave, imesu catusu ariyasaccesu evaṃ tiparivaṭṭaṃ
dvādasākāraṃ yathābhūtaṃ ñāṇadassanaṃ na suvisuddhaṃ ahosi, n' eva
tāvāhaṃ bhikkhave, [PTS Page 423] [q 423/] sadevake loke samārake
sabrahmaṇe sassamaṇabrāhmaṇiyā pajāya sadevamanussāya anuttaraṃ
sammāsambodhiṃ abhisambuddho¹ paccaññāsiṃ.**

Mentre aquesta visió-coneixement de les [quatre] veritats, bhikkhus, no va ser ben depurada per mi segons la seva pròpia naturalesa de tres cicles i dotze formes, no em vaig reconèixer a mi mateix, bhikkhus, com a un buddha acomplert en l'insuperable i perfecte despertar en aquest món amb els seus déus, els seus māras, els seus brahmās, la seva població d'ascetes i brahmans, incloent déus i humans.

**Yato ca kho me bhikkhave, imesu catusu ariyasaccesu evaṃ tiparivaṭṭaṃ
dvādasākāraṃ yathābhūtaṃ ñāṇadassanaṃ suvisuddhaṃ ahosi, athāhaṃ
bhikkhave, sadevake loke samārake sabrahmake sassamaṇabrāhmaṇiyā
pajāya sadevamanussāya anuttaraṃ sammāsambodhiṃ abhisambuddho
paccaññāsiṃ.**

Però quan aquesta visió amb coneixement (*ñāṇadassanaṃ*) de les quatre veritats, bhikkhus, va ser ben depurada per mi segons la seva pròpia naturalesa de tres cicles i dotze formes, aleshores, bhikkhus, em vaig reconèixer a mi mateix com a un buddha aconclert en l'insuperable i perfecte despertar en aquest món amb els seus déus, els seus māras, els seus brahmās, la seva població d'ascetes i brahmans, incloent déus i humans.

**Ñāṇaṃ ca pana me dassanaṃ udapādi akuppā me cetovimutti, ayam antimā jāti
n' atthi dāni punabbhavo ti.**

El coneixement i la visió sorgiren en mi, l'alliberament de la meva ment era la definitiu. “Aquest és el meu últim naixement,” em vaig dir, “ja no hi haurà més esdevenir.”

**Idam avoca bhagavā attamanā pañcavaggiyā bhikkhū bhagavato bhāsitaṃ
abhinandun ti.**

Això digué el Benaurat. Els cinc bhikkhus del grup, contents, s'alegraren de les paraules del Benaurat.

1. Abhisambuddhoti-machasaṃ.

[BJT Page 274] [x 274/]

**Imasamiñ ca pana veyyākaraṇasmiṃ bhaññamāne āyasmato koṇḍañña
virajaṃ vītamalaṃ dhammacakkhuṃ udapādi: yaṃ kiñci samudayadhammaṃ
sabbantaṃ nirodhadhammanti.**

I tan bon punt aquella explicació fou donada, sorgí en el venerable Koṇḍañña l'ull del Dhamma, pur i sense màcula: “Tot allò que porta en la seva naturalesa el propi sorgiment, porta en la seva naturalesa la pròpia destrucció.”

Pavattite ca pana bhagavatā¹ dhammacakke bhummā devā saddam

anussāvesum: etaṃ bhagavatā bārāṇasiyaṃ isipātane migadāye anuttaraṃ

dhammacakkaṃ pavattitaṃ appativattiyaṃ samaṇena vā brāhmaṇena vā

devena vā mārena vā brahmunā vā kenaci vā lokasmin ti.

I quan el Benaurat hagué posat en moviment la roda del Dhamma, els déus de la terra anunciaren: “El Benaurat ha posat en marxa la insuperable roda del Dhamma a Benarès, al parc dels cérvols d'Isipàtana. Aquesta roda no pot ser aturada per cap asceta, o brahman, o déu, o māra, o brahmā, ni per cap altra persona en aquest món.”

Bhummānaṃ devānaṃ saddaṃ sutvā cātummahārājikā devā saddam

anussāvesum: etaṃ bhagavatā bārāṇasiyaṃ isipātane migadāye anuttaraṃ

dhammacakkaṃ pavattitaṃ appativattiyaṃ² samaṇena vā brāhmaṇena vā

devena vā mārena vā brahmunā vā kenaci vā lokasmin ti.

En escoltar les paraules dels déus de la terra, els déus dels Quatre Grans Reis guardians dels quatre punts cardinals anunciaren: “El Benaurat ha posat en marxa la insuperable roda del Dhamma a Benarès, al parc dels cérvols d'Isipàtana. Aquesta roda no pot ser aturada per cap asceta, o brahman, o déu, o māra, o brahmā, ni per cap altra persona en aquest món.”

**Cātummahārājikānaṃ devānaṃ saddaṃ sutvā tāvatiṃsā devā saddam
anussāvesuṃ: etaṃ bhagavatā bārāṇasiyaṃ isipātane migadāye anuttaraṃ
dhammacakkaṃ pavattitaṃ appativattiyaṃ² samaṇena vā brāhmaṇena vā
devena vā mārena vā brahmunā vā kenaci vā lokasmin ti.**

En escoltar les paraules dels déus dels Quatre Grans Reis guardians dels quatre punts cardinals, els déus del cel del Tāvatiṃsa anunciaren: “El Benaurat ha posat en marxa la insuperable roda del Dhamma a Benarès, al parc dels cérvols d'Isipātana. Aquesta roda no pot ser aturada per cap asceta, o brahman, o déu, o māra, o brahmā, ni per cap altra persona en aquest món.”

**Tāvatiṃsānaṃ devānaṃ saddaṃ sutvā yāmā devā saddam anussāvesuṃ:
etaṃ bhagavatā bārāṇasiyaṃ isipātane migadāye anuttaraṃ dhammacakkaṃ
pavattitaṃ appativattiyaṃ² samaṇena vā brāhmaṇena vā devena vā mārena vā
brahmunā vā kenaci vā lokasmin ti.**

En escoltar les paraules dels déus del cel Tāvatiṃsa, els déus de Yama anunciaren: “El Benaurat ha posat en marxa la insuperable roda del Dhamma a Benarès, al parc dels cérvols d'Isipātana. Aquesta roda no pot ser aturada per cap asceta, o brahman, o déu, o māra, o brahmā, ni per cap altra persona en aquest món.”

**Yāmānaṃ devānaṃ saddaṃ sutvā tusitā devā saddam anussāvesuṃ: etaṃ
bhagavatā bārāṇasiyaṃ isipātane migadāye anuttaraṃ dhammacakkaṃ
pavattitaṃ appativattiyaṃ₂ samaṇena vā brāhmaṇena vā devena vā mārena vā
brahmunā vā kenaci vā lokasmin ti.**

En escoltar les paraules dels déus de Yama, els déus del cel Tusita
anunciaren: “El Benaurat ha posat en marxa la insuperable roda del Dhamma a
Benarès, al parc dels cérvols d'Isipàtana. Aquesta roda no pot ser aturada per
cap asceta, o brahman, o déu, o māra, o brahmā, ni per cap altra persona en
aquest món.”

**Tusitānaṃ devānaṃ saddaṃ sutvā nimmāṇarati devā saddam anussāvesuṃ:
etaṃ bhagavatā bārāṇasiyaṃ isipātane migadāye anuttaraṃ dhammacakkaṃ
pavattitaṃ appativattiyaṃ₂ samaṇena vā brāhmaṇena vā devena vā mārena vā
brahmunā vā kenaci vā lokasmin ti.**

En escoltar les paraules dels déus del cel Tusita, els déus que gaudeixen de
crear anunciaren: “El Benaurat ha posat en marxa la insuperable roda del
Dhamma a Benarès, al parc dels cérvols d'Isipàtana. Aquesta roda no pot ser
aturada per cap asceta, o brahman, o déu, o māra, o brahmā, ni per cap altra
persona en aquest món.”

**nimmāṇaratīnaṃ devānaṃ saddaṃ sutvā paranimmitavasavattī³ devā saddam
anussāvesuṃ: etaṃ bhagavatā bārāṇasiyaṃ isipātane migadāye anuttaraṃ
dhammacakkaṃ pavattitaṃ appativattiyaṃ² samaṇena vā brāhmaṇena vā
devena vā mārena vā brahmunā vā kenaci vā lokasmin ti.**

En escoltar les paraules dels déus que gaudeixen de crear, els déus que tenen poder sobre les creacions alienes anunciaren: “El Benaurat ha posat en marxa la insuperable roda del Dhamma a Benarès, al parc dels cérvols d'Isipātana. Aquesta roda no pot ser aturada per cap asceta, o brahman, o déu, o māra, o brahmā, ni per cap altra persona en aquest món.”

**Paranimmitavasavattīnaṃ devānaṃ saddaṃ sutvā brahmakāyikā devā saddam
anussāvesuṃ: etaṃ bhagavatā bārāṇasiyaṃ isipātane migadāye anuttaraṃ
dhammacakkaṃ pavattitaṃ [PTS Page 424] [ṅ 424/] appativattiyaṃ²
samaṇena vā brāhmaṇena vā devena vā mārena vā brahmunā vā kenaci vā
lokasmin ti.**

En escoltar les paraules dels déus que tenen poder sobre les creacions alienes, els déus de les cohorts de Brahmā anunciaren: “El Benaurat ha posat en marxa la insuperable roda del Dhamma a Benarès, al parc dels cérvols d'Isipātana. Aquesta roda no pot ser aturada per cap asceta, o brahman, o déu, o māra, o brahmā, ni per cap altra persona en aquest món.”

Iti ha tena khaṇena tena muhuttena yāva brahmalokā saddo abbhuggaṅchi.

Ayaṅ ca dasasahassī lokadhātu saṅkampi sampakampi sampavedhi.

Appamāṇo ca uḷāro obhāso loke pāturahosi: atikkamma⁴ devānaṃ

devānubhāvan ti. Atha kho bhagavā udānaṃ⁵ udānesi: aññāsi vata bho

koṇḍañño, aññāsi vata bho koṇḍaññoṭi. Iti h' idaṃ āyasmato koṇḍaññassa

aññākoṇḍañño tv eva nāmaṃ ahoṣī ti.

Així fou, certament, com en aquell instant, en aquell moment, la paraula arribà fins al món de Brahmā, i aquest sistema de deu mil mons tremolà, trontollà, es commocionà, i una llum infinita, immensa, es manifestà al món, la qual superava a l'esplendor divinal dels propis déus.

Aleshores el Benaurat féu aquesta declaració solemne: “Koṇḍañña ho ha entès, amics! Koṇḍañña ho ha entès, amics!”

D'aquesta manera fou que el venerable Koṇḍañña obtingué el nom de “Koṇḍañña, el que ho ha entès.”

1. Ca bhagavatā-syā.

2. Appaṭivattiyaṃ-machasaṃ, syā

3. Vasavattino-sīmu.

4. Atikkammeva-syā.

5. Idaṃ udānaṃ-machasaṃ.

6. Aññāsikoṇḍaññoṭtheva-machasaṃ.

* * * COMENTARI * * *

2. Dhammacakkappavattanavaggo

1. Dhammacakkappavattanasuttavaṅṅanā

1081. Dutiyassa paṭhame bārāṇasiyan ti evaṃnāmake nagare. Isipātane migadāye ti isīnaṃ patanuppatanavasena evaṃladdhanāme migānaṃ abhayadānavasena dinnattā migadāyasaṅkhāte ārāme. Ettha hi uppannuppannā sabbaññuisayo patanti, dhammacakkappavattanaṭṭhaṃ nisīdanti ti attho.

1081. El primer sutta del segon capítol transcorre a la ciutat anomenada **Barànsi**. **Al parc dels cérvols d'Isipàtana**: el lloc rep aquest nom perquè el freqüentaven rixis (*isīs*, és a dir, savis ascetes), i perquè al haver-se donat com a reserva on els cérvols podien viure sense por de ser caçats, es coneix com a parc dels cérvols. En efecte, aquí és on van a parar (*patanti*) tots els rixis (*isayo*) omniscients que han anat apareixent successivament, hi sojornen amb el propòsit de posar en moviment la roda del Dhamma. Aquest és el sentit del nom.

*Nandamūlakapabbhārato sattāhaccayena nirodhasamāpattito vuṭṭhitā
anotattadahe katamukhadhovanādikiccā ākāsenā āgantvā
paccekabuddhaisayo p' ettha otaṇavasena patanti, uposathatthañ ca
anuposathatthañ ca sannipatanti, gandhamādanam paṭigacchantā pi tato va
uppatantī ti iminā isīnam patanuppatanavasena taṃ Isipatanan ti vuccati.*

Els buddhes solitaris, havent sortit al cap de set dies de l'assoliment meditatiu de la destrucció (*nirodha*) [de la consciència] al cingle de Nandamūla, volen pel cel fins al llac Anotatta, es renten la boca i fan les necessitats higièniques. En acabat els rixis aterren a Isipātana i s'hi reuneixen tant si és dia d'*uposatha* com si no ho és. I també, quan és moment de tornar a la serralada de Gandhamādanā, alcen el vol des d'allà mateix. Es per aquesta raó que el lloc es diu Isipātana, perquè els isis, o savis, hi aterren (*patanti*), o hi alcen el vol (*uppatanti*).¹

1 Malalasekara, DPPN, s.v. *gandhamādanā*: Gandhamādanā es una de les cinc serralades que encerclen el llac Anotatta. Està coronada per un altiplà, és de color verd pèsol (*muggavaṇṇa*), està recoberta per una catifa de vegetació on abunden diverses classes de plantes medicinals. La serralada brilla des de la llunyania “com un foc resplendent en una nit de lluna nova.” A la serralada hi ha una cinglera inclinada (*pabbhāra*) anomenada Nandamūlaka, on hi ha tres coves: Suvaṇṇaguhā (“Cova d'or”), Maṇiguhā (“Cova de pedres precioses”), i Rajataguhā (“Cova d'argent”), les quals són residència per a buddhes solitaris.

*Āmantesī ti dīpaṅkarapādāmūle katābhinihārato paṭṭhāya pāramiyo pūrento
anupubbena pacchimabhava katābhinikkhamano anupubbena bodhimaṇḍaṃ
patvā tattha aparājitapallaṅke nisinno mārabalaṃ bhinditvā paṭhamayāme
pubbenivāsaṃ anussaritvā majjhimayāme dibbacakkhuṃ visodhetvā
pacchamayāmāvasāne dasasahassilokadhātuṃ unnādento sabbaññutaṃ patvā
satta sattāhāni bodhimaṇḍe vītināmetvā mahābrahmunā
āyācitadhammadesano buddhacakkhunā lokaṃ voloketvā lokānuggahena
bārāṇasiṃ gantvā pañcavaggiye saññāpetvā dhammacakkaṃ pavattetukāmo
āmantesi.*

Es va adreçar. des que va fer la seva aspiració als peus del buddha Dipankara, havent portat a la plenitud les perfeccions successivament, en la seva última existència, després d'abandonar la vida de la llar, va acabar arribant al cercle de l'arbre bodhi. Allà, assegut al tron invencible, destruï l'exèrcit de Māra, i durant la primera vetlla de la nit recordà les vides passades, a la segona vetlla de la nit purificà l'ull del Dhamma, i al final de la tercera i última vetlla de la nit assolí l'omnisciència, i en assolir-la va fer ressonar el sistema de deu mil mons. Va passar set setmanes al cercle de l'arbre bodhi i quan Brahmā li va fer la petició d'ensenyar el Dhamma, va contemplar el món amb el seu ull de Buddha. Per amabilitat amb el món va anar a Benarès, es guanyà la confiança del grup de cinc bhikkhus, i amb la intenció de posar en moviment la roda del Dhamma, se'ls adreçà.

Dve 'me, bhikkhave, antā ti dve ime, bhikkhave, koṭṭhāsā. Imassa pana padassa saha samudāhārena samudāhāranigghoso heṭṭhā avīciṃ upari bhavaggaṃ patvā dasasahassilokadhātum pattharivā aṭṭhāsi. Tasmim̐ yeva samaye aṭṭhārasakoṭṭisaṅkhā brahmāno samāgacchiṃsu, pacchimadisāya sūriyo attham eti, pācīnadisāya āsāḷhanakkhattena yutto puṇṇacando uggacchati. Tasmim̐ samaye bhagavā imaṃ dhammacakkappavattanasuttaṃ ārabhanto dve 'me, bhikkhave, antā ti ādim āha.

Aquests són, bhikkhus, els dos extrems. és a dir, aquests són, bhikkhus, els dos grups. Amb aquesta frase es vol indicar una manera d'expressar col·lectivament. Significa que aquests dos grups abarquen els deu mil sistemes món, des de la part inferior que és l'infern de l'Avīci, fins a la part més excelsa de l'existència. En aquella ocasió, divuit mil mil·lions de brahmās es reuniren, el sol s'estava ponent per l'oest i per l'est s'alçava la lluna plena vora la constel·lació del mes d'*āsāḷha* (juny–juliol). En aquella ocasió el Benaurat dona inici al discurs de la posta en moviment de la roda del Dhamma amb les paraules “Aquests són, bhikkhus, els dos extrems, ...” etc.

Tattha pabbajitenā ti gihisaṃyojanaṃ chinditvā pabbajjupagatena. Na sevītabbāti na vaḷaṅgetabbā . Yo cāyaṃ kāmesu kāmasukhallikānuyogo ti yo ca ayaṃ vatthukāmesu kilesakāmasukhassa anuyogo. Hīno ti lāmako. Gammo ti gāmaṃvāsīnaṃ santako. Pothujjaniko ti andhabālayanena āciṅṅo. Anariyo ti na ariyo na visuddho na uttamo na vā ariyānaṃ santako. Anattasaṃhito ti na attasaṃhito, hitasukhāvahakāraṇaṃ anissito ti attho. Attakilamathānuyogo ti attano kilamathassa anuyogo, attano dukkhakaraṇaṃ ti attho. Dukkho ti kaṅṭakāpassayaseyyādīhi attamāraṇehi dukkhāvaho.

Aquí, el **renunciant** significa aquell que ha tallat amb la vida de la llar i ha adoptat la vida itinerant. **No ha de cultivar**, és a dir, no s'han de seguir. **Un és l'extrem d'afecció als plaers sensuals**, és a dir, un extrem és l'afecció al plaer impur en objectes sensuals. **Vil**: inferior. **Vulgar**: típica de la gent de poble. **Ordinària**: costum de la gent cega i estúpida. **Innoble**: que no és noble, que no es pura, que no és suprema, que no és típica dels nobles. **No comporta cap benefici**: no porta benefici, no tendeix al benefici i al benestar. **L'afecció a torturar-se**: afecció a mortificar-se un mateix, a fer-se mal a un mateix. **Dolorosa**: que comporta un dolor mortal com els que dormen en llits de claus, etc.

*Paññācakkhuṃ karotī ti cakkhukaraṇī. Dutiyapadaṃ tass’ eva
vevacanaṃ. Upasamāyā ti kilesūpasamatthāya. Abhiññāyā ti catunnaṃ
saccānaṃ abhijānanatthāya. Sambodhāyā ti tesam yeva
sambujjhanatthāya. Nibbānāyā ti nibbānasacchikiriyāya. Sesam ettha yaṃ
vattabbaṃ siyā, taṃ heṭṭhā tattha tattha vuttam eva. Saccakathā pi sabbākāren’
eva visuddhimagge (visuddhi. 2.529) vitthāritā.*

Es diu que *proporciona la visió* perquè produeix l'ull de la saviesa. La segona paraula [= *ñāṇakāraṇī* “proporciona el coneixement”] és un sinònim d'aquesta. *A la calma* significa cap a l'objectiu de calmar les impureses. *A la comprensió* significa cap a l'objectiu de la comprensió de les quatre veritats. *Al despertar* significa cap al despertar en aquestes veritats. *Al nirvana* significa cap a la realització del nirvana. Tot el que es diu seguidament ja ha estat comentat anteriorment [al mateix comentari del Saṃyutta Nikāya]. L'explicació sobre les veritats en tots els seus detalls es pot consultar al *Camí a la puresa* [Visuddhimagga XVI, 13 sqq.].

*Tiparivaṭṭan ti saccañāṇakiccañāṇakatañāṇasaṅkhātānaṃ tiṇṇaṃ
parivaṭṭānaṃ vasena tiparivaṭṭaṃ. Ettha hi idaṃ dukkhaṃ ariyasaccaṃ, idaṃ
dukkhasamudayaṃ ti evaṃ catūsu saccesu yathābhūtaṃ
ñāṇaṃ saccañāṇaṃ nāma. Tesu yeva pariññeyyaṃ pahātabban ti evaṃ
kattabbakiccajānanañāṇaṃ kiccañāṇaṃ nāma. Pariññātaṃ pahīnaṃ ti evaṃ
tassa tassa kiccassa katabhāvajānanañāṇaṃ katañāṇaṃ nāma.*

Tres cicles: es diu tres cicles tenint en compte el cicle del coneixement de la veritat, el coneixement d'allò que cal fer, el coneixement d'allò que s'ha fet. Aquí, en efecte, el **coneixement de les [quatre] veritats** és el coneixement, segons la llur naturalesa, de les quatre veritats, d'aquesta manera: "això és la veritat noble del sofriment, això és la veritat noble de l'origen del sofriment." **El coneixement d'allò que cal fer**, referit a aquestes mateixes veritats, consisteix en [reconèixer], respectivament: "ha de ser completament compresa" i "ha de ser abandonada". **El coneixement d'allò que s'ha fet** és el coneixement que consisteix en reconèixer la realització d'aquelles coses que cal fer: "ha estat compresa totalment", "ha estat abandonada".

Dvādasākāraṇ ti tesam yeva ekekasmim sacce tiṇṇaṃ tiṇṇaṃ ākāraṇaṃ vasena dvādasākāraṃ. Nāṇadassanaṇ ti etesaṃ tiparivaṭṭānaṃ dvādasannaṃ ākāraṇaṃ vasena uppannañāṇasaṅkhātaṃ dassanaṃ. Dhammacakkhun ti aññattha tayo maggā tīṇi ca phalāni dhammacakkhu nāma honti, idha paṭhamamaggo va.

Les dotze formes: com que cadascuna de les quatre veritats té tres formes (els tres cicles anteriorment esmentats), el nombre de formes és dotze. **Visió-coneixement:** la visió que es concep com al coneixement que sorgeix respecte a aquelles dotze formes. **L'ull del Dhamma:** en altres passatges l'ull del Dhamma fa referència als tres caminis i als tres fruits (of fruïcions), aquí, però, fa referència només al primer camí (és a dir, *sotāpanna-magga*).

Dhammacakke ti paṭivedhañāṇe c' eva desanāñāṇe ca. Bodhipallaṅke nisinnassa hi catūsu saccesu uppannaṃ dvādasākāraṃ paṭivedhañāṇaṃ pi, isipātane nisinnassa dvādasākārāya saccadesanāya pavattitaṃ desanāñāṇaṃ pi dhammacakkaṃ nāma.

La roda del Dhamma: això fa referència tant al coneixement penetrant com al coneixement de l'ensenyança, perquè per una banda quan seia al cercle de l'arbre bodhi va sorgir en ell el coneixement penetrant en les seves dotze formes, per altra banda quan seia a Isipātana el va posar en moviment amb el propòsit d'ensenyar les seves dotze formes. És per això que es diu la roda del Dhamma.

Ubhayam pi h' etaṃ dasabalassa ure pavattañāṇam eva. Imāya desanāya pakāsentena bhagavatā dhammacakkaṃ pavattitaṃ nāma. Taṃ paṇ' etaṃ dhammacakkaṃ yāva aññāsikoṇḍaññatthero aṭṭhārasahi brahmakotṭhi saddhiṃ sotāpattiṃ phale patitṭhāti, tāva naṃ bhagavā pavatteti nāma, patitṭhite ca pavattitaṃ nāma.

Ambdues formes de coneixement es posen en moviment al si del Posseïdor de les Deu Forces (= el Buddha). El Benaurat, en donar instrucció mitjançant aquesta ensenyança, posa en moviment la roda del Dhamma. Pel que fa aquesta roda del Dhamma, en tant que el Thera Aññāsi Koṇḍañña, amb divuit mil·lions de brahmās, s'estableix en la fruïció de l'entrada a la corrent, es pot dir que el Benaurat posa la roda del Dhamma en moviment, i la roda es manté en moviment mentre el Thera, i la resta, estan establerts en la fruïció de l'entrada a la corrent, etc.

Taṃ sandhāya pavattite ca pana bhagavatā dhammacakke bhummā devā saddam anussāvesun tiādi vuttaṃ.

És en relació a això que s'ha dit: *I quan el Benaurat hagué posat en moviment la roda del Dhamma, els déus de la terra anunciaren.*

Tattha bhummati bhūmaṭṭhakadevatā. Saddamanussāvesun ti ekappahāreneva sādhuḥkāraṃ datvā – etaṃ bhagavatā ti ādīni vadantā anusāvayimṣu. Obhāso ti sabbaññutaññāṇobhāso. So hi tadā devānaṃ devānubhāvaṃ atikkamitvā virocittha. Aññāsi vata, bho, koṇḍañña ti imassa pi udānassa udāhāranigghoso dasasahassilokadhātuṃ pharivā aṭṭhāsi.

Aquí **de la terra** significa divinitats que s'estan a la terra. **Anunciaren:** tots a la una van proclamar la llur aprovació, tot fent sentir la seva veu: “*El Benaurat ha posat en marxa la insuperable roda del Dhamma...*” etc. **Una llum:** la llum de l'omnisciència. Perquè en efecte aleshores aquesta llum sobrepassà la llum divinal dels propis déus. Koṇḍañña ho ha comprès, amics! Amb aquesta declaració solemne va fer tremolar el sistema de deu mil móns.